

Ljusnarsbergs kommun
kommun@ljusnarsberg.se

Beslut efter uppföljning för grundskolan efter riktad tillsyn i Kyrkbacksskolan 6-9 i Ljusnars- bergs kommun

Skolinspektionens beslut

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen gäller särskilda rekommendationer. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Eftersom skolan fortfarande är aktiv och ska fortgå men under andra omständigheter menar Skolinspektionen dock att det är viktigt att meddela bedömningen efter den tidigare tillsynen eller granskningen som redan ägt rum. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter. Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ljusnarsbergs kommun att i enlighet med det datum som nedan listas vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister.

För området **trygghet och studiero** ska åtgärder vidtas senast den **1 september 2020**. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag redovisas till Skolinspektionen skriftligen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen konstaterar att Ljusnarsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Rektorn ska se till att eleverna har en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I det ingår:

- att studieron följs upp och utvärderas,
- att rektorn tillsammans med lärarna, och utifrån utvärderingen och i dialog med eleverna, tar fram tydliga och förankrade strategier och regler för att skapa studiero,
- att alla lärare tillämpar de gemensamma regler som beslutats på skolenheten för att skapa studiero,
- att lärarna ges den kompetensutveckling som de behöver för att skapa och bibehålla studiero på lektionerna,
- att det finns vuxna närvarande där otrygga situationer och konflikter uppstår i de allmänna utrymmena inomhus i samband med raster och mellan lektionerna, till exempel i korridorerna,
- att söka möjligheter för att eliminera de faktorer som skapar otrygghet i de allmänna utrymmena inomhus, såsom möblering och elevflöde,
- att det finns vuxna närvarande där otrygga situationer och konflikter uppstår utomhus på rasterna, till exempel vid skolans multiarena,
- att arbetet kring att motverka rasism intensifieras och
- att värdegrundsarbetet kring elevers språkbruk intensifieras.

Bakgrund

Skolinspektionen genomförde tillsyn i Ljusnarsbergs kommun under hösten 2018. Skolinspektionen fattade den 11 december 2018 beslut efter riktad tillsyn i Kyrkbacksskolan, som då var en skolenhet och omfattade förskoleklass och årskurs 1-9. Skolinspektionen genomförde under våren 2019 ett uppföljningsbesök utifrån de brister som framkom i beslutet från december 2018. Skolinspektionen fattade sedan ett beslut den 30 augusti 2019. Skolan hade då delats upp i två skolenheter, varav en omfattar förskoleklass samt årskurs 1-5 och en omfattar årskurs 6-9, och beslutet omfattade båda enheterna. I beslutet bedömdes bland annat att flera brister i verksamheten fortfarande kvarstod. Skolinspektionen har den 10-14 februari 2020 genomfört ytterligare ett uppföljningsbesök i Kyrkbacksskolan 6-9. Intervjuer med rektorn, representanter för elevhälsan, lärare och elever har genomförts. Vid besöket genomfördes även lektionsobservationer.

Sammanfattande bedömning

Vid uppföljning av beslutet från den 30 augusti 2019 bedömer Skolinspektionen att brister i området trygghet och studiero kvarstår men att bristerna avseende undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd samt det systematiska kvalitetsarbetet är avhjälpna.

Skolinspektionen bedömer att det kvarstår brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av studiero. Eleverna i vissa klasser och på vissa lektioner har fortfarande inte studiero. Tillsynen visar till exempel att det saknas gemensamma och väl förankrade regler och förhållningssätt som tillämpas av alla lärare, vilket är en grundläggande förutsättning för att främja studiero. En sådan samsyn tillsammans med en tydlig lektionsstruktur och ett tydligt ledarskap i klassrummet är centralt för att skapa en god studiemiljö på lektionerna. Skolan följer inte heller upp studieron lika tydligt som till exempel tryggheten på skolan. Att kartlägga i vilken utsträckning eleverna uppfattar att de kan arbeta ostört och koncentrerat på lektionerna är ett första steg i ett systematiskt förebyggande arbete.

Tillsynen visar vidare att vissa elever fortfarande är otrygga och att det förekommer otrygga platser på skolan, trots att omfattande främjande, förebyggande och åtgärdande insatser har genomförts för att förbättra tryggheten. Även om tryggheten har förbättrats, förekommer fortfarande både fysiska och verbala konflikter på skolan, vilka ibland är kopplade till elevers olika etnicitet. Rektorn behöver därför tillsammans med lärare, övrig personal och elever följa upp och utvärdera insatserna för att se i vilken utsträckning dessa genomförts och är effektiva.

Att eleverna är trygga och har studiero är viktiga mål i sig. En trygg och stimulerande lärandemiljö är också en av de viktigaste förutsättningarna för att eleverna ska kunna inhämta och utveckla kunskaper. Mot bakgrund av skolans låga kunskapsresultat är det därför viktigt att arbetet för att skapa en trygg och utvecklande studiemiljö i skolan bedrivs strukturerat, uthålligt och intensivt.

Skälen för Skolinspektionens beslut

Trygghet och studiero

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det kvarstår brister inom området trygghet och studiero. Skolinspektionens tillsyn visar att eleverna inte har studiero i vissa klasser och på vissa lektioner. Det handlar både om att elever stör andra elever och att elever inte ägnar sig åt det som är syftet med lektionerna. Riktade insatser har visserligen genomförts för att förbättra studieron, men dessa insatser har inte fått tillräckligt genomslag i verksamheten. Tillsynen visar till exempel att regler och förhållningssätt för att främja studieron varken är tillräckligt förankrade eller tillämpas konsekvent. Därmed saknas i praktiken gemensamma och väl förankrade rutiner och förhållningssätt bland lärarna, vilket är en grundläggande förutsättning för att främja studiero.

Vidare visar tillsynen att det fortfarande finns elever som upplever otrygghet, trots att skolan vidtagit omfattande åtgärder när det gäller såväl det förebyggande som åtgärdande arbetet för att öka tryggheten. Det finns fortfarande otrygga områden på skolan

och det förekommer både fysiska och verbala konflikter. En del av dessa är kopplade till etnicitet.

Då en trygg och stimulerande lärandemiljö är en av de viktigaste förutsättningarna för att elever ska kunna inhämta och utveckla kunskaper behöver arbetet med detta intensifieras på skolan.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 319-320) framgår att det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Det förebyggande arbetet är centralt. En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal om de gemensamma värden som ska gälla. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rektorns skyldighet att se till att elevers behov av stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för elever i behov av stöd är självfallet även det en del i arbetet med att skapa en trygg och stimulerande studiemiljö för alla elever. Det finns dock situationer när de åtgärder som vidtagits i förebyggande syfte inte är tillräckliga och där disciplinära åtgärder behövs för att säkerställa en god studiemiljö.

Av läroplanen framgår att skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Vidare framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens utredning

Studieron för eleverna

Delar av undervisningen på skolan präglas inte av studiero. Av intervjuer med rektorn, elevhälsan, lärare och elever samt lektionsobservationer framgår att det varierar om eleverna har studiero eller inte. Det framgår att studieron varierar mellan klasser och ämnen, men också beroende på vilken lärare som bedriver undervisningen. Av intervjuer med elever samt lektionsobservationer framgår att elever i vissa klasser och på vissa lektioner går omkring i klassrummet, sätter sig på andras platser samt pratar högljutt och uttalar svordomar i klassrummet, och på så sätt stör andra elever och skapar oro. Det förekommer att elever kastar papper och pennor i klassrummet. Vidare framgår att elever på vissa lektioner sitter överksamma, använder sina mobiltelefoner eller pratar med bänkkamrater i stället för att ägna sig åt det som är syftet med lektionen. Rektorn och lärare uppger att riktade insatser har satts in i de klasser där det inte råder studiero. Det handlar till exempel om arbete med gruppdynamik och handledning till lärare.

Även om vissa främjande och förebyggande åtgärder har vidtagits för att förbättra studieron, så visar tillsynen att dessa inte har fått tillräckligt genomslag i verksamheten. Rektorn och lärarna uppger till exempel att det finns gemensamma ordningsregler på skolan, exempelvis att elevernas mobiltelefoner ska samlas in före lektionsstarten om de inte ska användas i undervisningen. Av intervjuer med lärare och elever samt lektionsobservationer framgår dock att dessa regler inte omfattas eller tillämpas av alla lärare och elever. Av lärarintervjun framgår till exempel att det är oklart om det är bestämt att alla elever ska ha fasta placeringar i klassrummen. Eleverna uppger att det varierar om de har fasta platser i klassrummet och om mobiltelefonerna samlas in när de inte ska användas, vilket också bekräftas av lektionsobservationer. Flera elever känner inte heller till skolans ordningsregler, medan andra säger att de gör det. Rektorn uppger att han inte har följt upp i vilken utsträckning reglerna tillämpas, och att han inte känner till om den tidigare rektorn har gjort det. Av ingivna dokument framgår att studieron inte följs upp i skolans årliga elevenkät.

Tryggheten på skolan

Tillsynen visar att skolan har vidtagit omfattande åtgärder för att förbättra tryggheten. Av ingivna dokument och samtliga intervjuer framgår att flera förebyggande och åtgärdande insatser har genomförts under läsåret. Exempelvis kartläggs elevernas upplevelse av trygghet via enkäter, vilket bland annat har resulterat i att antalet rastvakter har utökats. Vidare framgår att skolan under detta läsår genomfört ett omfattande värdegrundsarbete, bland annat bestående av relationsskapande aktiviteter och olika föreläsningar för både elever, lärare och vårdnadshavare. Skolans egen trygghetsenkät höstterminen 2019 riktad till elever i årskurs 7-9 visar att tryggheten förbättrats något sedan vårterminen 2019.

Trots dessa insatser visar tillsynen att skolan fortfarande inte utgör en tillräckligt trygg miljö där elever respekterar varandra. Rektorn och lärare uppger att de nyligen har stängt den multiarena som finns på skolgården på grund av att det förekom konflikter där. Av intervjuer med elever och elevhälsan framgår att konflikter förekommer både i form av muntliga kränkningar och fysiskt våld. Det framgår att dessa konflikter ibland har sin grund i motsättningar mellan nyanlända elever och elever födda i Sverige. Trygghetsenkäten hösten 2019 visar att 72 av 114 elever i årskurs 7-9 upplever att rasism förekommer på skolan. Av intervjuer med elever på Kyrkorpsskolan F-5 – som skolenheten delar lokaler med – framkommer att det är otryggt i de korridorer där de har sina klassrum och elevskåp, eftersom de där blir utsatta för slag och knuffar av elever i de högre årskurserna. Att det finns otrygga områden på skolan bekräftas även av representanter för elevhälsan, trygghetsteamet och närvaroteamet. Den ovan nämnda trygghetsenkäten påvisar att korridorerna anses vara de mest otrygga platserna på skolan. Av samma enkät framgår att endast 44 av 114 elever uppger att det stämmer bra att de känner sig trygga på skolan medan 21 elever säger att det stämmer ganska dåligt eller inte alls. Vidare framgår av såväl denna enkät som enkäten för våren 2019, samt av elevintervjuer, att relativt många elever upplever att de inte blir respektfullt bemötta av vuxna på skolan och att de vuxna inte ingriper när de ser eller vet om att någon elev är mobbad. Representanter för elevhälsan, trygghetsteamet och närvarogruppen uppger

dock att deras uppfattning är att alla vuxna ingriper när något inträffar. De uppger också att rektorn betonat att alla vuxna måste reagera på eventuella kränkningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Kyrkbacksskolan 6-9 uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ljusnarsbergs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

På Skolinspektionens vägnar

X Hans-Göran Arvidsson

Föredragande

Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

X Maria Sundkvist

Beslutsfattare

Signerat av: Maria Sundkvist

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Kyrkbacksskolan 7-9

Bilaga 1: Fakta om Kyrkbacksskolan 6-9

Skolenheten besöktes av Skolinspektionen den 10-14 februari 2020. Tillsynen har omfattat områdena undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, betyg och bedömning, värdegrund, trygghet, studiero och arbetet mot kränkande behandling, grundläggande förutsättningar för skolenheten samt styrning och utveckling av verksamheten.

Kyrkbacksskolan 6-9 är en kommunal grundskoleenhet i Ljusnarsbergs kommun. Skolenheten omfattar årskurs 6-9 och delar lokaler med Kyrkbacksskolan F-5. Enheterna utgjorde fram till och med vårterminen 2019 en skolenhet. Skolenheten leds av en tillförordnad rektor, som även är rektorn för Kyrkbacksskolan F-5, och en biträdande rektor. En ny ordinarie rektor kommer att tillträda i april 2020.

Måluppfyllelse

Av nationell statistik framgår att 51,0 procent av eleverna i årskurs 9 uppnådde kunskapskraven i alla ämnen våren 2019, och att 69,4 procent var behöriga till yrkesprogram. Motsvarande andelar för riket var 75,5 respektive 84,3 procent. Den genomsnittliga betygspoängen var 179,4, att jämföra med 229,8 för riket. Vidare framgår att andelen elever i årskurs 6 med godkända betyg A-E samma år varierade för olika ämnen mellan 60,5 (svenska) och 100,0 procent (slöjd). Den genomsnittliga betygspoängen varierade mellan 7,6 (svenska) och 12,0 (slöjd). I riket var den genomsnittliga betygspoängen 13,5 i svenska och 13,6 i slöjd.